

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

การปรับตัวของภาคธุรกิจเอกชนต่อการปฏิรูปกฎหมายของประเทศ
กรณีศึกษา ธุรกิจโลจิสติกส์ภายใต้กรอบกฎหมายตามหลักนิติธรรม

จัดทำโดย นางสาวปัญชลัย อุดมพิมลพัชญ์
รหัส ๖๔๐๙๒๓

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๙
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การปรับตัวของภาคธุรกิจเอกชนต่อการปฏิรูปกฎหมายของประเทศ กรณีศึกษา ธุรกิจโลจิสติกส์ภายใต้กรอบกฎหมายตามหลักนิติธรรม

นางสาวปัญชลัย อุดมพิมลพัชญ์^๑

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดในหลักนิติธรรมมาบริหารจัดการธุรกิจโลจิสติกส์ภายใต้กรอบตามหลักนิติธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่ระบบที่ทำให้ภาคธุรกิจสามารถประกอบกิจการดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้กฎหมายและยุทธศาสตร์ชาติตามหลักนิติธรรม โดยมุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการธุรกิจ รวมถึงการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่มีระบบและเป็นธรรมทั้งผู้บริหารจัดการรวมทั้งส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ จะทำให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนต่อไป

หลักนิติธรรมที่นำมาใช้กับภาคธุรกิจเอกชนต่อการปรับตัวบริหารภายใต้กรอบกฎหมายนั้น ถือเป็นหลักการที่สำคัญจัดเป็นแนวคิดในการบริหารงานจัดการกับองค์กรของธุรกิจภาคเอกชนในปัจจุบัน เพราะโลกปัจจุบันได้หันไปให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์และธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี มากขึ้น แทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อน เพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมในที่หนึ่งมีผลกระทบต่ออีกที่หนึ่ง การพัฒนาเรื่องของการเมืองการปกครองได้มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งดำเนินธุรกิจ หรือปฏิบัติต่างๆ โดยไม่ให้ความสนใจถึงเรื่องของสังคม ประชาชน และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปได้ยากต่อไป การมีการบริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น โดยเฉพาะผู้บริหารธุรกิจ และพนักงานบริษัทเอกชนเพราะหลักนิติธรรมเป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมกัน มีการส่งเสริมสถานภาพหญิงชาย และการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆ หลักนิติธรรมเป็นทั้งหลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมายไปในตัว การมีนิติธรรมอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุดและการมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคมคือการมีการพัฒนาประเทศไปในทางที่สร้างความสงบสุขอย่างต่อเนื่องและสถาพร ตลอดจนนำมาสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆที่จะเกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี

^๑ นางสาวปัญชลัย อุดมพิมลพัชญ์

บทนำ

หลักนิติธรรมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมาตรา ๓ วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญ ราชอาณาจักรไทย บัญญัติไว้ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม” เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับได้จะต้องตราขึ้น โดยชอบ ดังนั้นหลักนิติธรรมตามมาตรา ๓ วรรคสอง จึงหมายถึงหลักนิติธรรมในเชิงกระบวนการอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม มาตรา ๓ วรรคสอง ได้บัญญัติให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐเป็นไปตามหลักนิติธรรมด้วย ความในบทบัญญัติดังกล่าวครอบคลุมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐจึงย่อมาความว่า กฎหมายที่เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องปฏิบัติตามนั้น จะต้องมีความเป็นธรรมด้วย (มี morality of law) มิฉะนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นธรรมและเป็นไปตามหลักนิติธรรมได้อย่างไร

กฎหมายตามหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรมตามความหมายในมาตรา ๓ วรรคสองแห่งรัฐธรรมนูญฯ จึงหมายความว่ารวมทั้งหลักนิติธรรมในเชิงกระบวนการและหลักนิติธรรมในเชิงเนื้อหา กล่าวคือ กระบวนการตรากฎหมายต้องถูกต้องและเนื้อหากฎหมายต้องเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและตอบปัญหาสภาพสังคมในปัจจุบันได้ด้วย

คำว่า “นิติธรรม” มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Rule of Law ซึ่งมีผู้ให้คำแปลไว้หลากหลาย อาทิ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแปลว่า “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย” บ้างก็แปลว่า “หลักการปกครองด้วยกฎหมาย” หรือ หลักแห่งกฎหมาย” หรือ “หลักกฎหมาย” “กฎของกฎหมาย” “หลักความศักดิ์ของกฎหมาย” “หลักความยุติธรรมตามกฎหมาย” ฯลฯ แต่คำแปลที่ได้รับความนิยมและใช้กันแพร่หลายโดยทั่วไปคือคำว่า “หลักนิติธรรม”^๒ แม้ว่าหลักนิติธรรมเป็นที่อ้างอิงอย่างมากในปัจจุบันแต่เป็นที่น่าสงสัยว่า “หลักนิติธรรม” ตามความหมายของผู้กล่าวอ้างตรงกับนิยามของคำว่า “หลักนิติธรรม” ที่นักปรัชญาหรือนักนิติศาสตร์เคยให้นิยามไว้หรือไม่ โดยความหมายของหลักนิติธรรมนั้น มีอยู่สองความหมายคือ ๑. ความหมายของหลักนิติธรรมในเชิงกระบวนการ (formalistic approach) และ ๒. ความหมายของหลักนิติธรรมในเชิงเนื้อหา (substantive approach)

๑. ความหมายของหลักนิติธรรมในเชิงกระบวนการ (formalistic approach)

ในยุคแรกการอธิบายคำว่า “หลักนิติธรรม” จะเน้นที่กระบวนการตราและบังคับใช้กฎหมายโดยหลักนิติธรรมเป็นที่เริ่มรู้จักในศตวรรษที่ ๑๙ โดยศาสตราจารย์ทางกฎหมายชาวอังกฤษ Albert V. Dicey^๓ หลักนิติธรรมในความหมายของ Dicey นั้นประกอบไปด้วยหลัก ๓ ประการ คือ

(๑) บุคคลไม่อาจถูกลงโทษทางอาญาจากการฝ่าฝืนกฎหมายที่ตราขึ้นโดยชอบและได้รับการตัดสินโดยศาลยุติธรรม^๔

(๒) หลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายซึ่งหมายความว่าบุคคลทุกคน ไม่ว่าจะป็นเจ้าหน้าที่หรือประชาชนอยู่ภายใต้ศาลเดียวกันคือศาลยุติธรรม

(๓) หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของพลเมืองโดยศาลยุติธรรม

^๒ Law Refrom Commission of Thailand (Online), Available : <http://www.lrc.t.go.th>

^๓ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, “หลักนิติธรรมกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย” ในรพี'๕๐ สำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา, ๒๕๕๑, ๒๕.

^๔ Appendix ๕: Paper by Professor Paul Craig: The Rule of Law,

<http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200607/ldselect/ldconst/๑๕๑/๑๕๑๑๕.htm>, ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

หลักแรกนั้น อาจมีความสับสนอยู่บ้างเพราะมีหลายองค์ประกอบทำให้หลักนิติธรรม อาจหมายถึงหลักความสูงสุดของกฎหมายธรรมดาซึ่งหมายความว่า บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันไม่ว่าจะจนหรือรวย หรืออาจหมายถึงการที่กฎหมายนั้นตราขึ้นโดยชอบ โดยเน้นที่กระบวนการตรากฎหมายและไม่พิจารณาถึงเนื้อหาของกฎหมาย หรืออาจหมายถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยการให้ศาลเป็นผู้ตัดสินว่าบุคคลนั้นสมควรได้รับการลงโทษหรือไม่^๕ ส่วนหลักที่สองและสามนั้นอธิบายถึงความหมายของหลักนิติธรรมที่มีความชัดเจนเพียงพอ

ดังนั้น จึงอาจสรุปอย่างกว้างๆ ได้ว่าความหมายแรกของหลักนิติธรรมเน้นที่กระบวนการตราและกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย หากกฎหมายตราขึ้นโดยฝ่าฝืนกระบวนการที่กำหนดไว้หรือการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การจับหรือคุมขังฝ่าฝืนกระบวนการตามกฎหมาย ย่อมเป็นการฝ่าฝืนหลักนิติธรรม ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าหลักนิติธรรมในเชิงกระบวนการนี้ไม่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาของกฎหมายว่าเป็นธรรมหรือไม่เพียงใด เพราะฉะนั้นแม้กระทั่งกฎหมายที่ปรากฏการเลือกปฏิบัติ เช่น กฎหมายกีดกันคนสีผิว(กฎหมายที่มีracial discrimination) ก็เป็นกฎหมายที่ถูกต้องตามหลักนิติธรรมได้หากเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นถูกต้องตามกระบวนการ^๖

๒. ความหมายของหลักนิติธรรมในเชิงเนื้อหา (substantive approach)

จากความหมายของหลักนิติธรรมในเชิงกระบวนการนั้น ทำให้สำนักกฎหมายธรรมชาติ (Natural law theorists) เกิดความคับข้องใจว่า หลักนิติธรรมในเชิงกระบวนการอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้เพราะระดับคุณธรรมของกฎหมายขึ้นอยู่กับผู้ตรากฎหมายเท่านั้นซึ่งเป็นการพึ่งพา ตัวบุคคลผู้ร่างกฎหมายมากเกินไป หากผู้ตรากฎหมายคำนึงถึงเนื้อหาของกฎหมายก็เป็นการดีหากไม่ประชาชนก็อาจได้รับความเดือดร้อนได้

หลักการนี้มีอิทธิพลมาจากคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมืองฝรั่งเศส ซึ่งประกาศไว้ชัดเจนว่าบุคคลมีเสรีภาพที่จะทำการใดๆ ที่กฎหมายไม่ห้ามและกฎหมายเท่านั้นที่จะเป็นเครื่องจำกัดสิทธิเสรีภาพของคนได้โดยกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพของบุคคลได้ก็เพื่อความสงบสุขของสังคมเท่านั้นการจำกัดเสรีภาพตามอำเภอใจของผู้ปกครองจะทำได้อีกต่อไป ทั้งการตรากฎหมายต้องเป็นเจตจำนงร่วมกันของปวงชน

ปรมาจารย์ด้านกฎหมาย Lon Fuller ได้อธิบายว่าหลักนิติธรรมนั้น ประกอบด้วย ๘ ข้อดังต่อไปนี้

- (๑) ทุกคนต้องเคารพกฎหมายที่มีอยู่
- (๒) กฎหมายต้องประกาศให้ทราบล่วงหน้าโดยทั่วกัน
- (๓) กฎหมายต้องไม่มีผลย้อนหลัง
- (๔) กฎหมายต้องบัญญัติไว้ชัดเจนเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจโดยมิชอบ
- (๕) กฎหมายต้องหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกันเอง
- (๖) กฎหมายต้องไม่บังคับสิ่งที่เป็นไปไม่ได้
- (๗) กฎหมายต้องยืนยงคงอยู่เพื่อให้ยังรำลึกในสังคมแต่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพ

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมได้

^๕ อังแล้วและ Appendix ๕: Paper by Professor Paul Craig: The Rule of Law,

<http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200607/ldselect/ldconst/๑๕๑/๑๕๑๑๕.htm>

^๖ David Ingram, Law: Key Concepts in Philosophy, Continuum: ๒๐๐๗, ๓๓๓.

(๘) การบังคับใช้กฎหมายต้องสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่ประกาศไว้ทุกประการ

จะเห็นได้ว่าหลักนิติธรรมของ Lon Fuller ประกอบไปด้วยทั้งกระบวนการตรากฎหมาย และเนื้อหาของกฎหมายด้วยเหตุนี้สำนักกฎหมายธรรมชาติจึงเกิดแนวคิดที่ว่ากฎหมายจะประกอบไปด้วยหลักนิติธรรมเมื่อเนื้อหาของกฎหมายนั้นเองมีความเป็นธรรมด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หลักนิติธรรมในเชิงเนื้อหา พิจารณาทั้งกระบวนการตรากฎหมายและเนื้อหาของกฎหมายดั่งนั้น กฎหมายกีดกันคนสีผิว (กฎหมายที่มี racial discrimination) ไม่สามารถเป็นไปตามหลักนิติธรรมในเชิงเนื้อหาได้เลยแม้เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยชอบทุกกระบวนการก็ตาม

หลักการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์

ยุคแห่งการแข่งขันและช่วงชิงความได้เปรียบทางการค้า ประกอบกับกระแสการเจริญเติบโตทางการตลาดที่มีทิศทางเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ส่งผลให้ธุรกิจจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้สามารถดำเนินธุรกิจภายใต้แรงกดดันได้ อีกทั้งการดำเนินธุรกิจจะต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าด้วยต้นทุนที่ต่ำและมีประสิทธิภาพในการผลิตที่ดีเยี่ยม

กลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางการผลิตและความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า คือ การจัดการโลจิสติกส์ อันหมายถึง การดำเนินการเพื่อให้เกิดการส่งผ่านสายการผลิตไปยังลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดการใน ๒ ส่วนสำคัญ คือ การจัดการไหลของวัตถุดิบ (Material flow) และการจัดการการไหลของข้อมูล (Information flow) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการบูรณาการการผลิตอย่างเป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถลดต้นทุนในกระบวนการผลิต รวมถึงการลดข้อผิดพลาดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการขาดแคลนวัตถุดิบ การวางแผนการผลิตที่ไม่ครอบคลุม หรือการจัดการการกระจายสินค้าที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่คลาดเคลื่อน

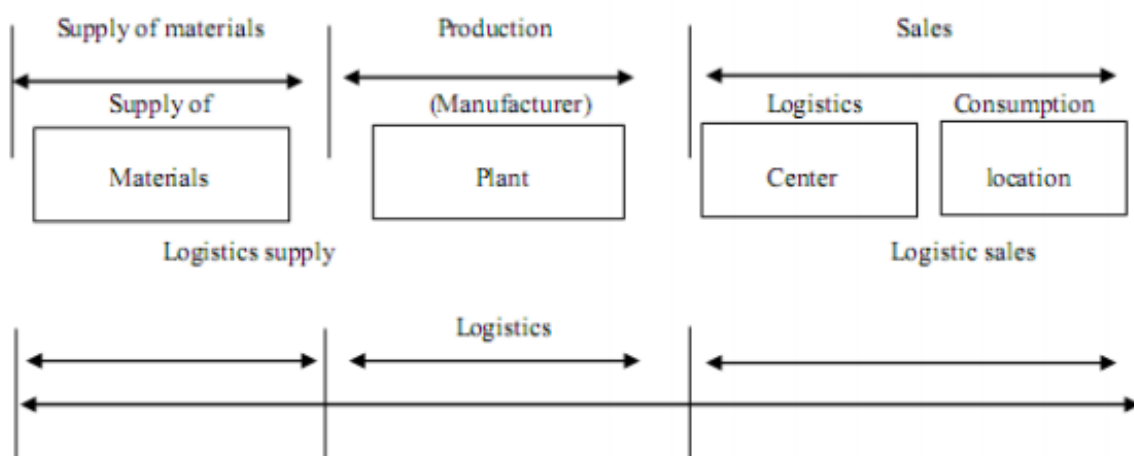
นอกจากนี้ การจัดการโลจิสติกส์ยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยหลักการในการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยแนวคิดการจัดการโลจิสติกส์ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๖๐s เรื่อยมา โดยแต่ละยุคมีสาเหตุในการพัฒนากรอบแนวคิดที่สำคัญที่เชื่อมโยงกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางการตลาดและเศรษฐกิจของโลก หากได้มีการพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของตลาดและเศรษฐกิจโลกควบคู่กับการพัฒนาแนวคิดการจัดการโลจิสติกส์อย่างต่อเนื่องก็จะทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่จำเป็นสำหรับภาคธุรกิจต่อไป

แนวคิดเชิงระบบ แนวคิดการจัดการต้นทุนรวม แนวคิดการพิจารณาระหว่างได้กับเสีย และแนวคิดอื่นๆ ในการจัดการโลจิสติกส์ จึงเปรียบเสมือนกรอบในการทำความเข้าใจและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการในการวิเคราะห์ วางแผน และออกแบบการจัดการโลจิสติกส์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายโลจิสติกส์ (Logistics) ในอดีตคำว่า “โลจิสติกส์” (Logistics) ถูกนำมาใช้ในการทหารเป็นหลักโดยตามความหมายดั้งเดิม หมายรวมถึง “การส่งกำลังบำรุง” หรือ “พลธิการ” แต่ในปัจจุบันได้มีการขยายขอบเขตองค์ความรู้ด้านโลจิสติกส์มาใช้ในการดำเนินธุรกิจอย่างกว้างขวาง ซึ่งธุรกิจโลจิสติกส์ของโลกมาจากการกำหนดนิยามของ Council of Logistics Management, USA ในปี ๑๙๙๘ ซึ่งให้

คำนิยาม “โลจิสติกส์” ว่า “เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในห่วงโซ่อุปทานในการวางแผน การประยุกต์ใช้ และการควบคุมประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพการไหล และการจัดเก็บสินค้า บริหารและสัมพันธ์กับข้อมูลจากจุดเริ่มต้นของการบริโภคที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า”

แผนภาพที่ ๑ ความหมายของโลจิสติกส์

จากนิยาม Council of Logistics Management, USA โลจิสติกส์จึงหมายถึงกิจกรรมที่ส่งผลให้เกิดการไหลของสินค้า โดยสินค้าหมายถึงรวมถึงสินค้าทั่วไปที่สามารถหาซื้อได้ เช่น ผลิตภัณฑ์การเกษตร พืชไร่พืชสวน การประมง วัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป อะไหล่สินค้าสำเร็จรูป พัสตุ และสิ่งไร้สาระ นอกจากนี้สินค้ายังหมายถึงการบริการอย่างมืออาชีพ อันได้แก่ การสนับสนุนงานสำนักงาน บรรจุภัณฑ์ ดังนั้น การบริการด้านโลจิสติกส์จึงประกอบด้วยเงื่อนไขของบุคคล สถานที่ และข้อมูลเข้าไว้ด้วยกัน^{๑๗}

นอกจากนี้ คำว่า “Logistics” ยังหมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำใดๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการ รวมถึงการเคลื่อนย้าย จัดเก็บ และกระจายสินค้า จากแหล่งที่ผลิต (Source of Origin) จนสินค้าได้มีการส่งมอบไปถึงแหล่งที่มีความต้องการ (Source of Consumption) โดยกิจกรรมดังกล่าวจะต้องมีลักษณะเป็นกระบวนการแบบบูรณาการ โดยเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเป้าหมายในการส่งมอบแบบทันเวลา (Just in Time) และเพื่อลดต้นทุน โดยมุ่งให้เกิดความพอใจแก่ลูกค้า (Customers Satisfaction) และส่งเสริมเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและบริการ ทั้งนี้ กระบวนการต่างๆ ของระบบ Logistics จะต้องมึลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่สอดคล้องประสานกัน ในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน^{๑๘}

^{๑๗} Tsai Chen Li and Chang-Hsing Chang (๒๐๐๘) Strategy for Global Logistics Management - Based on the Study of Bicycle Manufacturing by Fiege Goth Logistics Services Ltd., The Journal of Human Resource and Adult Learning, Volume ๔, No.๑, Page ๑๓๖-๑๔๘

^{๑๘} ไชยยศ ไชยมันคง และ ดร. มยุรพันธุ์ ไชยมันคง (๒๕๓๗) กลยุทธ์โลจิสติกส์และซัพพลายเชนเพื่อแข่งขันในตลาดโลก. ซี.วาย.ซี.ซี.เท็มพรินตติ้ง จำกัด

ในปัจจุบันความหมายของโลจิสติกส์ครอบคลุมถึงกิจกรรมที่มีระบบการจัดการด้านการขนส่ง และการจัดการที่เกี่ยวกับวัตถุดิบและสินค้าจาก Place of Source Origin ไปสู่ Place of Consumer Origin ซึ่งจะมีลักษณะของความเป็นบูรณาการและต้องมีเป้าหมายที่จะสร้างศักยภาพการแข่งขันที่เหนือกว่า (Core Competency) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะบรรลุถึง Just In Time หรือ Speech การลดต้นทุนที่เป็นแบบ Cost Sharing และมูลค่าเพิ่ม Value Added^๙ จากความหมายดังกล่าวจะให้ความสำคัญกับ กระบวนการต่างๆ ในการเคลื่อนย้ายสินค้า (Cargoes Moving) อันประกอบด้วยกิจกรรมในการขนส่งสินค้า (Cargoes Carriage) การเก็บรักษาสินค้า (Warehousing) และการกระจายสินค้า (Cargoes Distribution) กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อ (Procurement) และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการคาดคะเนของตลาด (Market Predict) โดยกระบวนการจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ในแบบที่เป็นองค์รวมหรือบูรณาการ (Integration) ตั้งแต่กระบวนการในการจัดการให้วัตถุดิบ (Raw Material), สินค้า (Goods) และบริการ (Service) เคลื่อนย้ายจากต้นทาง (Source of Origin) ไปยังผู้บริโภคปลายทาง (Consumers Origin) ได้อย่างทันเวลา (Just In Time) และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ภารกิจหลักของโลจิสติกส์จึงเป็นการจัดการเคลื่อนย้ายของสินค้า บริการ ข้อมูลข่าวสารและการเงินระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค^{๑๐}

การเข้าใจหลักการโลจิสติกส์และการจัดการห่วงโซ่อุปทานจึงเป็นสิ่งจำเป็นอันดับต้นๆ ในยุคที่มีกระแสการแข่งขันทางธุรกิจอย่างรุนแรงและความเปลี่ยนแปลงความต้องการของลูกค้าที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยโลจิสติกส์หมายถึงการควบคุมการไหลทางกายภาพของวัสดุและสินค้าโดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการไหลของข้อมูลซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถรักษาและเพิ่มความยืดหยุ่นและมีการตอบสนองภายใต้สภาพแวดล้อมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

ซึ่งเป้าหมายของ Logistics – การดำเนินธุรกิจโดยการใช้โลจิสติกส์ในการจัดการธุรกิจ ประกอบด้วยผลลัพธ์ทั้งหมด ๖ ประการ ได้แก่

(๑) ความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้า (Speed Delivery) ความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้าเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าและทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลจากการวางแผน การดำเนินการ การควบคุม และการลดขั้นตอนในการดำเนินการที่ไม่จำเป็น รวมถึงการทำงานที่สอดคล้องกันภายในองค์กรและในห่วงโซ่อุปทาน

(๒) การไหลลื่นของสินค้า (Physical Flow) การจัดการในกระบวนการเคลื่อนย้ายและลำเลียง (Moving & Carriage) ของสินค้า มีความสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถของการแข่งขันทางการตลาดที่มีความซับซ้อน ซึ่งโลจิสติกส์ ได้เข้าไปมีบทบาทในฐานะหน้าที่ (Functional) ที่สำคัญของกระบวนการทางการตลาด (สมัยใหม่)

(๓) การไหลลื่นของข้อมูลข่าวสาร (Information Flow) การไหลลื่นของข้อมูลข่าวสารส่งผลให้เกิดการบูรณาการการทำงานหรือการดำเนินธุรกิจทั้งภายในองค์กรและห่วงโซ่อุปทาน ทำให้แต่ละหน่วยสามารถวางแผนในการดำเนินธุรกิจที่มีต้นทุนที่เหมาะสมและไม่ส่งผลกระทบต่อแต่ละกิจกรรมในห่วงโซ่อุปทานซึ่งจะนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดในการจัดการธุรกิจ

(๔) การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของตลาด (Market Demand)

^๙ ธนิต โสรรัตน์ สืบค้นจาก www.diw.go.th/logistics/doc_logis/Tanit_LogisticsBook.doc

^{๑๐} สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๕) ลดต้นทุนในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าและการดูแลและขนส่งสินค้า (Cargoes Handling & Carriage Cost) โดยต้นทุนเกิดจากการดำเนินกิจกรรมทางโลจิสติกส์ที่จะมีผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน

(๖) เพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของการแข่งขัน (Core Competitiveness)

การพัฒนาระบบการจัดการโลจิสติกส์ในประเทศไทย

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)^{๑๑} มีการดำเนินการโดย สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ซึ่งมีการริเริ่มหลักในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ได้ดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ในการกันจัดทำแผนโลจิสติกส์ฯ ฉบับนี้ขึ้นมา โดยแผนโลจิสติกส์ฯ ฉบับที่ ๓ ใช้เพื่อกำหนดเป็นการวางแนวทางให้แก่การจัดการโลจิสติกส์ของประเทศไทยให้ถูกพัฒนาระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการบูรณาการการมีส่วนร่วมระหว่างภาคเอกชน ซึ่งคอยนำเสนอแนวคิดเพื่อให้ภาครัฐช่วยเหลือปรับปรุง ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทยตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ดำเนินการประมวลกรอบแนวคิดทิศทางการพัฒนาขับเคลื่อนระบบโลจิสติกส์ การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ และผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๐) โดยสรุปในภาพรวมมีปัจจัยผลกระทบที่มีนัยสำคัญหลายประการส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ก่อให้เกิดข้อจำกัดในการแปลงแผนโลจิสติกส์ฯ ไปสู่การปฏิบัติเช่น วิกฤตการณ์เมือง ความพร้อมของหน่วยงานในการพัฒนาเชิงบูรณาการทั้งด้านแผนงานและพื้นที่การผลักดันแนวทางการจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาและเป้าหมายการพัฒนาด้านโลจิสติกส์ของประเทศไทย ซึ่งในการนี้ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ -๒๕๖๔) ขึ้น และกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบที่เกี่ยวข้องในงานโลจิสติกส์ของไทย โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ โดยให้วิสัยทัศน์ “ยกระดับระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย สนับสนุนการเป็น ศูนย์กลางทางการค้า การบริการ การลงทุน ในภูมิภาคอาเซียน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ มียุทธศาสตร์หลัก ๓ ข้อคือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาเพิ่มมูลค่าระบบห่วงโซ่อุปทาน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการในการเก็บเกี่ยวมูลค่าเพิ่มจากห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Enhancement) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบบริหารจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานให้ได้มาตรฐานสากล และขณะเดียวกันก็สามารถบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานจนถึงจุดจำหน่ายสินค้าหรือผู้บริโภค โดยเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่ม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งสินค้า ยกระดับประสิทธิภาพระบบอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation Enhancement) ให้ได้มาตรฐานสากล และเครือข่ายโลจิสติกส์ให้เชื่อมโยงตลอดทั้งต้นทางและปลายทาง พร้อมส่งเสริมและพัฒนาระบบห่วงโซ่อุปทาน เส้นทางการค้าที่เชื่อมโยงกันระหว่างกลุ่มประเทศ CLMV+China สนับสนุนการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และยกระดับมาตรฐานการอำนวยความสะดวก

^{๑๑} สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความสะดวกรวมถึงการลดเงื่อนไขและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการนำระบบมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโลจิสติกส์ (Capacity Building and Policy Driving Factors) โดยเร่งรัดการพัฒนาบุคลากรด้านโลจิสติกส์ ให้มีคุณภาพมาตรฐาน สร้างความเป็นมืออาชีพ และยกระดับมาตรฐานวิชาชีพด้านโลจิสติกส์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการพัฒนากำลังคน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ และพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาด้านโลจิสติกส์ของประเทศด้วย

ประเทศไทยได้นำระบบการจัดการโลจิสติกส์มาใช้อย่างแพร่หลายเป็นระยะเวลายาวนานแต่มีเริ่มต้นอย่างจริงจังในช่วงปลายปี พ.ศ.๒๕๔๖ ที่ได้กำหนดเรื่อง การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้เป็นวาระแห่งชาติและเป็นรูปธรรมในปลายปี พ.ศ.๒๕๔๗ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศครั้งแรกเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ โดยระบุให้ทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องจัดทำ Logistics Roadmap เพื่อส่งให้คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือ สศช. ประมวลจัดทำเป็นแผนแม่บทการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ภายใต้แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๑ ที่ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๖ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลและฐานข้อมูลเกี่ยวกับโลจิสติกส์ การสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการ พัฒนาระบบบริการโลจิสติกส์การเชื่อมโยงทางการค้ากับภูมิภาคและการปรับปรุงกฎหมาย ข้อบังคับนโยบาย และกระบวนการให้บริการของหน่วยงานรัฐ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือ สศช. เป็นเจ้าภาพจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโลจิสติกส์ของประเทศไทยที่มาจากความร่วมมือขององค์การภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกันขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ถัดมาได้ปรับปรุงกรอบยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโลจิสติกส์ของประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๓ ที่กำหนดวิสัยทัศน์พัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้ได้มาตรฐานสากลและสนับสนุนให้เป็นศูนย์กลางธุรกิจในภูมิภาคอินโดจีนต่อมาได้พัฒนาแผนยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง มาจนถึงปัจจุบันเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโลจิสติกส์ในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ได้นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับกับยุทธศาสตร์ที่ ๖ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ เรื่องการสร้างการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านขนส่งและระบบโลจิสติกส์ ภายใต้ความร่วมมืออนุภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้วยการปรับปรุงและพัฒนากรอบยุทธศาสตร์พัฒนาระบบโลจิสติกส์แห่งชาติซึ่งแผนฉบับนี้ได้ปรับปรุง แก้ไขและเพิ่มเติมบางยุทธศาสตร์จากแผนเดิมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ คือ

(๑) พัฒนาระบบโลจิสติกส์ภาคการผลิตควรพัฒนาเป็นกลุ่มคลัสเตอร์ตามพื้นที่และประเภทสินค้า

(๒) เพิ่มประสิทธิภาพการเชื่อมโยงระบบขนส่งสินค้าทั้งระบบราง ทางน้ำและทางถนน

(๓) การพัฒนาธุรกิจให้ครอบคลุมระดับมหภาคที่มีความเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดและขยายสู่ภูมิภาคที่สำคัญ รวมถึงพัฒนาผู้ประกอบการให้มีขีดความสามารถแข่งขันเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(๔) การใช้ประโยชน์เส้นทางเชื่อมโยงโลจิสติกส์ประเทศเพื่อนบ้านและบูรณาการหน่วยงานที่กำกับดูแลการค้าชายแดน

(๕) พัฒนาโครงข่ายข้อมูลสารสนเทศโลจิสติกส์ถือว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญให้เกิด

การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

(๖) พัฒนากำลังคนด้านโลจิสติกส์และต่อยอดเชิงคุณภาพผลิตบัณฑิต ปรับคุณวุฒิวิชาชีพตรงความต้องการของผู้ประกอบการและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศในอนาคต

สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP ได้ถูกกำหนดไว้เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย สำหรับใช้เป็นเครื่องในการติดตามประเมินผลการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในภาพรวมของประเทศ และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลประกอบในการจัดทำแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนา โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทยในระยะเร่งด่วน ดังนี้

๑. เร่งรัดการพัฒนาและผลักดันการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ โดยเฉพาะเส้นทางการขนส่งสินค้าที่เชื่อมโยงแหล่งผลิตสินค้า แหล่งอุตสาหกรรม สถานีขนส่งสินค้า ศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า และประตูการค้าที่สำคัญ อาทิ ท่าเรือ ท่าเรือบก สนามบิน และด่านชายแดน โดยผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์จากการขนส่งทางรางและทางน้ำ ซึ่งมีต้นทุนค่าขนส่งต่ำให้เป็นระบบการขนส่งสินค้าหลักของประเทศ โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๑.๑ เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางราง ปัจจัยสนับสนุน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเร่งรัดการพัฒนาโครงข่ายระบบรางให้แล้วเสร็จตามแผนการดำเนินงาน และพัฒนาปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ศูนย์กระจายสินค้า สถานีบรรจุและคัดแยกสินค้า ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร ระบบอาณัติสัญญาณ พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์สนับสนุน อาทิ หัวรถจักรและล้อเลื่อน แคร่บรรทุก และอุปกรณ์ยกขนส่งสินค้าให้เพียงพอและพร้อมให้บริการได้อย่างเต็มรูปแบบเมื่อโครงข่ายระบบรางแล้วเสร็จ นอกจากนี้ ควรวางแผนการบริหารจัดการและพัฒนารูปแบบการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว ตรงต่อเวลา และมีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งการกำหนดอัตราค่าบริการที่จูงใจให้ผู้ประกอบการเปลี่ยนมาใช้ระบบรางให้เพิ่มมากขึ้น

๑.๒ พัฒนาและเชื่อมโยงโครงข่ายการขนส่งสินค้าทางลำน้ำ ชายฝั่งทะเล และการขนส่งทางทะเล ระหว่างประเทศผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานทางลำน้ำ ชายฝั่งทะเล และการขนส่งทางทะเล ระหว่างประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเร่งรัดการจัดหาผู้มาบริหารจัดการท่าเรือ ที่ภาครัฐได้ลงทุนไปแล้วและยังไม่มีผู้เข้ามามีบริหารจัดการให้ได้โดยเร็ว พร้อมทั้งการจัดหาอุปกรณ์และปัจจัยสนับสนุน อาทิเช่น การพัฒนาท่าเรือชายฝั่ง การพัฒนาศูนย์การขนส่งตู้สินค้าทางรถไฟ และการพัฒนาท่าเรือบก ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่หลังท่าให้เกิดกิจกรรมสนับสนุน

๑.๓ ส่งเสริมและพัฒนาโครงข่ายการขนส่งสินค้าทางอากาศ โดยส่งเสริมการขนส่งสินค้าทางอากาศโดยเฉพาะในสินค้าที่มีศักยภาพ รวมทั้งส่งเสริมการใช้ประโยชน์เขตปลอดอากร (Free zone) บริเวณท่าอากาศยานโดยพัฒนาให้เกิดการค้าบริการสนับสนุนที่ช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าและบริการ เพื่อสนับสนุนการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบและให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔ พัฒนาโครงข่ายทางถนนและสิ่งอำนวยความสะดวกเชื่อมโยงประตูการค้าที่สำคัญ โดยพิจารณาเส้นทางการขนส่งสินค้าทางถนนที่เชื่อมโยงระหว่างแหล่งผลิตสินค้าและประตูการค้าที่สำคัญ อาทิ ท่าเรือ ท่าเรือบก สนามบิน และด่านชายแดน และสามารถเชื่อมโยงการขนส่งสินค้านำรูปแบบอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ

๒. ส่งเสริมการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ

๒.๑ เร่งรัดการพัฒนาระบบ National Single Window (NSW) ให้สมบูรณ์ โดยให้ครอบคลุมการเชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ทั้งแบบ G2G G2B และ B2B พัฒนาและเชื่อมโยงกับระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ระบบเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ประกอบการขนส่งผ่านท่า (Port Community System: PCS) ที่ท่าเรือและอากาศยานที่เป็นประตูการค้าที่สำคัญ รวมทั้งเร่งรัดการปรับลดขั้นตอน กระบวนการทำงาน และกฎระเบียบของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออกและโลจิสติกส์ เพื่อยกระดับมาตรฐานการอำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออกสินค้าของประเทศ

๒.๒ ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ พัฒนาและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการการขนส่งสินค้า การบริหารคลังสินค้าและสินค้าคงคลัง การพัฒนาระบบติดตามและตรวจสอบข้อมูลสินค้าและการตรวจสอบย้อนกลับ เพื่อช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ

๓. พัฒนาระบบฐานข้อมูลใหญ่ (Big Data) ด้านโลจิสติกส์ของประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยมีรูปแบบและระบบการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ที่มีความหลากหลาย ไม่ต่อเนื่อง และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ดังนั้นจึงควรจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งรัดการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของตนเองให้พร้อมรองรับการเชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลกลางของประเทศในภาพรวม เพื่อสำหรับใช้เป็นเครื่องมือประกอบในการวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งใช้สำหรับการติดตาม ประเมินผล และวางแผนการพัฒนา ระบบโลจิสติกส์ในภาพรวมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การดำเนินธุรกิจโลจิสติกส์ภายใต้กรอบกฎหมายตามหลักนิติธรรม

การดำเนินงานภายใต้กรอบของกฎหมายในปัจจุบันในส่วนของธุรกิจโลจิสติกส์ไทยภายใต้หลักนิติธรรม นั้น ในการดำเนินการโดยส่วนใหญ่ด้านนโยบายและกฎหมายจะขึ้นกับในส่วนของการทำงานดูแลของภาครัฐ ซึ่งภาคธุรกิจโลจิสติกส์ส่วนใหญ่จะมีประสิทธิภาพทั้งในการดำเนินธุรกิจมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีการบริหารจัดการที่ดี และดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยมุ่งเน้นสร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่สังคม และคำนึงผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเจริญเติบโตให้กับประเทศไทย โดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนอย่างยั่งยืนร่วมกัน ซึ่งจะยึดถือแนวปฏิบัติที่เป็นสากลและมุ่งมั่นพัฒนาการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามหลักการมาตรฐานสากลให้สูงและมุ่งมั่นพัฒนาการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามหลักการมาตรฐานสากลให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

หลักการดำเนินธุรกิจอย่างมีจรรยาบรรณ มุ่งเน้นการดำเนินธุรกิจบนพื้นฐานจริยธรรมและคุณธรรม และรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย โดยจรรยาบรรณของภาคธุรกิจโลจิสติกส์และแนวทางปฏิบัติภายใต้กฎหมายตามหลักนิติธรรม มีดังต่อไปนี้

๑. สิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อพนักงาน

๑.๑ เคารพในสิทธิมนุษยชน โดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยสาเหตุอันเนื่องมาจากความเหมือนหรือความแตกต่าง ทั้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รวมถึงเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

๑.๒ มีระบบการประเมินผล การให้ผลตอบแทนการปฏิบัติงาน การให้รางวัลและบทลงโทษ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และสามารถอธิบายได้

๑.๓ เปิดโอกาสและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถของพนักงานอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดให้มีแผนการพัฒนาศักยภาพให้มีประสบการณ์สูงขึ้นเพื่อก้าวหน้าในหน้าที่ต่อไป

๑.๔ ใช้เกณฑ์ความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสม และผลการปฏิบัติงานของพนักงานเป็นตัวชี้วัด ในการพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย โดยทำการประเมินด้วยความยุติธรรม เสมอภาค และสามารถอธิบายได้

๑.๕ ส่งเสริมให้มีการสร้างสมดุลในชีวิตของพนักงานอย่างเหมาะสม โดยสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพกาย สุขภาพใจ และคุณภาพชีวิตที่ดีของทั้งพนักงาน ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

๑.๖ มีขั้นตอนหรือกระบวนการพิจารณาในการดำเนินการแก้ปัญหาจากการเรียกร้องความเป็นธรรมของพนักงาน โดยกำหนดให้มีขั้นตอน กระบวนการและกลไกที่ชัดเจน

๒. ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ ความปลอดภัย

๒.๑ ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ คุณภาพ ความมั่นคง ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม QSH E อย่างถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งผลักดันให้มีการนำระบบการจัดการตามมาตรฐานสากลมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน

๒.๒ ออกแบบกระบวนการให้บริการด้วยความปลอดภัย

๒.๓ ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการ เพื่อลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม อาชีวอนามัย ความปลอดภัย ชุมชนและสิ่งแวดล้อม

๒.๔ สื่อสารทำความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับชุมชนและสังคม นักลงทุน ผู้ถือหุ้น และผู้สนใจทั่วไปอย่างทันสถานการณ์เกี่ยวกับสถานะและข้อเท็จจริงในการดำเนินงานของธุรกิจ โดยไม่ปิดบังข้อเท็จจริง

๒.๕ ใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดดุลยภาพต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๖ มุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม การรักษาสีงแวดล้อมและ

พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๒.๗ ปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นในบุคลากรทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

๒.๘ ส่งเสริม รักษา และธำรงไว้ซึ่งจารีตประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามของชาติ โดยให้ความร่วมมือสนับสนุนนโยบายและกิจกรรมต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์ของชุมชนและสังคมโดยรวม

๓. การรับหรือให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่อาจสร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใด

๓.๑ ปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร และมีสำนึกรับผิดชอบ

๓.๒ เปิดเผยข้อมูลที่เป็นจริงทั้งหมด ซึ่งหากละเว้นไม่เปิดเผยแล้ว อาจทำให้รายงานผลการตรวจสอบบิดเบือนไป

๓.๓ ไม่เรียกรับหรือทรัพย์สิน สิ่งของ หรือประโยชน์ใดจากผู้เกี่ยวข้องทางธุรกิจ โดยมีเจตนาเพื่อที่จะให้มีการกระทำหรือละเว้นการกระทำใดที่ไม่ถูกต้อง หรือแลกเปลี่ยนกับสิทธิพิเศษจากธุรกิจที่ดำเนินอยู่

๓.๔ ไม่ใช้อำนาจในตำแหน่ง/หน้าที่ที่มีอยู่ในธุรกิจที่ดำเนินการ เพื่อเอื้อประโยชน์ส่วนตัว

๓.๕ ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือความสัมพันธ์อันอาจก่อให้เกิดความบั่นทอนต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลาง ทั้งนี้ รวมถึงการกระทำหรือความสัมพันธ์ที่ขัดต่อผลประโยชน์ของธุรกิจที่ดำเนินการ

๔. ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ในการทำธุรกรรมของธุรกิจ

๔.๑ หลีกเลี่ยงการกระทำใดๆ อันก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับขององค์กร หรือที่อาจมีผลกระทบต่อความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่

๔.๒ ระมัดระวังเรื่องความสัมพันธ์ส่วนตัวกับบุคคลที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ หรือที่เป็นคู่แข่งทางการค้ากับธุรกิจ รวมทั้งความสัมพันธ์หรือธุรกิจส่วนตัวกับเพื่อนพนักงานด้วยกันที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง หรือมีผลกระทบต่อบรรยากาศในการทำงาน/การปฏิบัติหน้าที่

๔.๓ ไม่ใช้ประโยชน์จากข้อมูล หรือโอกาสที่ได้จากการเป็นพนักงาน ในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือเพื่อผลประโยชน์ในกิจการส่วนตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่องานในหน้าที่

๔.๔ ไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการขัดต่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของบริษัทฯ หรือเป็นการแข่งขันกับกิจการ อันมีผลให้เสียผลประโยชน์ หรือได้รับประโยชน์น้อยกว่าที่ควรจะเป็น

๔.๕ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และการเปิดเผยข้อมูลรายการที่เกี่ยวข้องกันตามข้อกำหนดของภาครัฐตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

๕. การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ

๕.๑ ปฏิบัติงานภายใต้กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด และมีความรับผิดชอบในการค้นหาแนวทาง/คำแนะนำเกี่ยวกับข้อกำหนดต่างๆ ที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

๕.๒ ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ตลอดจนการดำเนินการทางวินัยและบทลงโทษอย่างชัดเจน และสามารถอธิบายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจเข้าใจได้

๕.๓ รักษาความมีระเบียบวินัยในการประพฤติ และปฏิบัติงานของตนเองและภายใต้กฎหมายขอบเขตอันสมควร โดยคำนึงถึงสถานการณ์และข้อเท็จจริงที่เหมาะสม และนำไปปฏิบัติได้จริง

๕.๔ เคารพและสนับสนุนกิจกรรม/ธุรกรรมที่มีวัตถุประสงค์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย และหลักจริยธรรมขององค์กร

๕.๕ ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๖ ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายกับธุรกิจที่ ดำเนินการ

๕.๗ ควบคุมบุคคลภายนอกในการเข้าถึงแฟ้มข้อมูลและโปรแกรมเท่าที่จำเป็นต่อการทำงานและดูแลให้บุคคลดังกล่าวปฏิบัติตามกฎหมายและนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร อย่างเคร่งครัด

๖. การปฏิบัติต่อลูกค้า และคุณภาพผลิตภัณฑ์/สื่อสารทางการตลาด

๖.๑ โฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์และบริการของธุรกิจ ตามความจริง ไม่สร้างความ เข้าใจผิด ไม่ขัดต่อศีลธรรมประเพณีอันดีงาม และไม่ทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคม

๖.๒ มุ่งมั่นในการส่งมอบสินค้าและบริการให้ตรงตามข้อตกลงที่มีกับลูกค้า

๖.๓ รักษามาตรฐานและคุณภาพสินค้าและบริการ เพื่อสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจ ให้แก่ลูกค้า

๖.๔ ยินดีรับข้อร้องเรียนจากลูกค้า และปรับปรุงแก้ไขอย่างทันที่ กรณีมีข้อจำกัด หรือต้องใช้เวลาในการแก้ปัญหา ต้องรีบแจ้งข้อมูลและสถานะให้ลูกค้าทราบในเวลาอันควรและแจ้ง ความก้าวหน้าในการแก้ไขเป็นระยะๆ

๖.๕ ไม่เรียกรับเงิน สิ่งของ ผลประโยชน์ใดๆ อันสื่อถึงการกระทำที่เป็นการไม่สุจริต จากลูกค้า

๗. การปฏิบัติต่อคู่สัญญา (คู่ค้าและเจ้าหนี้)

๗.๑ ปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อตกลง หรือสัญญาอย่างเคร่งครัด กรณีไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้รีบแจ้งเจรจากับคู่สัญญาเพื่อหาทางแก้ไขและเยียวยาความเสียหายอย่างเป็นธรรม

๗.๒ ดำเนินการจัดซื้อจัดหาอย่างโปร่งใส ปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่าง เท่าเทียมกัน ถูกต้องชัดเจน ครบถ้วน เป็นธรรม ตรวจสอบได้

๗.๓ จัดซื้อจัดหาจากผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เข้าข่ายหรือมีประโยชน์ จากการใช้แรงงานหรือกระบวนการผลิตที่ขัดต่อกฎหมาย และศีลธรรมอันดีงามของสังคม

๗.๔ คำนึงถึงคุณภาพ ความปลอดภัยของสินค้าและบริการที่จัดซื้อจัดหา อันอาจจะมี ผลต่อสุขภาพอนามัยของผู้ใช้ พนักงาน ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

๗.๕ ไม่ใช่ข้อมูลที่ได้จากงานการจัดซื้อจัดหาเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่นที่ไม่ เกี่ยวข้อง

๗.๖ เคารพและทำสัญญาด้วยความเป็นธรรม ไม่เอาเปรียบคู่สัญญา คำนึงถึงชื่อเสียง และภาพพจน์ของธุรกิจที่ดำเนินการอยู่

๘. การปฏิบัติต่อคู่แข่งทางการค้า

๘.๑ โจมตีคู่แข่งโดยปราศจากข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล

๘.๒ ไม่แสวงหาข้อมูล ความลับทางการค้าของคู่แข่งด้วยวิธีการที่ไม่สุจริต

๘.๓ ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม และยึดถือกติกาการแข่งขันอย่างเคร่งครัด

๘.๔ ไม่ทำความตกลงใดๆ กับคู่แข่งชั้นหรือบุคคลใด ที่มีลักษณะเป็นการลดหรือจำกัด การแข่งขันทางการค้า

๘.๕ คำนึงถึงความเสมอภาคและความซื่อสัตย์ในการดำเนินธุรกิจ และผลประโยชน์ ร่วมกับคู่ค้าดำเนินธุรกิจอย่างมีจรรยาบรรณ

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นหลักการดำเนินงานตามกฎหมายนิติธรรม ที่ส่วนใหญ่บริษัทหรือ ธุรกิจภาคเอกชนพึงปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานนั้นจะต้องมี หลักนิติธรรมและจรรยาบรรณในการดำเนินถือเป็นสำคัญในการบริหารจัดการธุรกิจ ซึ่งส่วนใหญ่บริษัท ธุรกิจที่ปฏิบัติตามหลักจะไม่มีปัญหาในเรื่องของการบริหารงาน และสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็น ระบบสมบูรณ์ไม่ค่อยมีอะไรติดขัดจะต่างจากธุรกิจที่ไม่มีดำเนินการตามหลักนิติธรรมจริยธรรม ซึ่งจะมี ปัญหาและสร้างความขัดแย้งต่อสังคมทั้งในบริษัทธุรกิจและจะเป็นปัญหาต่อสังคมต่อไป ดังนั้น ผู้ที่จะ ดำเนินการธุรกิจจะต้องคำนึงเสมอในการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมและจริยธรรม จรรยาบรรณในการ ดำเนินงานเป็นสำคัญ เพราะจะทำให้เกิดการพัฒนาระบบในภาคธุรกิจอย่างแท้จริงและทำให้เกิดการ พัฒนาต่ออุตสาหกรรมภาคธุรกิจโลจิสติกส์อย่างยั่งยืนต่อไป

สรุป

กล่าวโดยสรุปแล้ว หลักนิติธรรมตามหลักในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมาตรา ๓ วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติไว้ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กร ตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม” เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมาย ที่จะใช้บังคับได้จะต้องตราขึ้นโดยชอบ ดังนั้นหลักนิติธรรมตามมาตรา ๓ วรรคสอง เป็นหลักการสำคัญ ประการหนึ่งของหลักธรรมาภิบาล ที่ทำให้การบริหารจัดการธุรกิจโลจิสติกส์อยู่บนกรอบของกฎเกณฑ์ที่ ชัดเจน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย อันเป็นสิ่งที่ช่วยป้องกันการ ละเมิดหรือฝ่าฝืน ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ แต่การบริหารจัดการของธุรกิจโลจิสติกส์ในความเป็นจริง ปัจจุบัน มีการแข่งขันกันมากและต่างฝ่ายต่างแสวงหาผลประโยชน์ให้กับธุรกิจของตนเองโดยที่ไม่สนใจ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกของธุรกิจ จึงทำให้เกิดมีการขัดแย้งและขัดผลประโยชน์ต่อ ธุรกิจซึ่งกัน จึงไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาธุรกิจโลจิสติกส์ในองค์กรรวมและทำให้เกิดผมเสียต่อส่วนรวมตาม มา ดังนั้น การใช้หลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการธุรกิจโลจิสติกส์ จึงทำให้องค์กร สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตาม และตรวจสอบ เพื่อ ป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์กรเพราะการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในองค์กรเป็นการ สร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงาน และการทำงานในองค์กร และจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตาม สำนึกที่ดีไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพไม่สิ้นเปลือง การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบ

บรรณานุกรม

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔”. ๒๕๖๐.

ไชยยศ ไชยมั่นคง และ ดร. มยุรพันธุ์ ไชยมั่นคง. “กลยุทธ์โลจิสติกส์และซัพพลายเชนเพื่อแข่งขันในตลาดโลก”. กรุงเทพฯ : ซี.วาย.ซี.ซี.เอ็ม.พรีนติ้ง จำกัด, ๒๕๓๗.

ธนิ ต โสรัตน์. “หลักการโลจิสติกส์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.diw.go.th/logistics/doc_logis/Tanit_LogisticsBook.doc

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. “หลักนิติธรรมกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย”. วารสารพระธรรมนุญ. ฉบับที่ ๔๙, ๒๕๕๑.

Appendix. (๒๐๑๔). Paper by Professor Paul Craig: The Rule of Law. Web site : <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld๒๐๐๖๐๗/ldselect/ldconst/๑๕๑/๑๕๑๑๕.html>

David Ingram, Law : Key Concepts in Philosophy. Continuum : ๒๐๐๗, ๓๓๓.
Law Refrom. (๒๐๒๐). Commission of Thailand. Web site : <http://www.lrct.go.th>
Tsai Chen Li and Chang-Hsing Chang. Strategy for Global Logistics Management - Based on the Study of Bicycle Manufacturing by Fiege Goth Logistics Services Ltd., The Journal of Human Resource and Adult Learning. Volume ๔, No.๑, ๒๐๐๘.